

Małgorzata Kamińska, Mirosława Andrzejowska, Teresa Węgrzynowicz

Wieliszew, gm. Skrzyszew, woj.
warszawskie

Informator Archeologiczny : badania 22, 65-66

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zapinkę typu K, oraz nóż z łukowatym tyłcem i trójkątną rękojeścią, dostosowaną do wieszania przy pasie.

Śród wyposażenia innych grobów ciałopalnych należy wymienić żelazne zapinki późno-lateńskie typu 6, D/E, H i K, nożyk sierpikowaty, sztydo.

W zespołach wczesnorzymskich znaleziono m. in.: żelazne klucze, zapinkę brązową typu A-53, szklane paciorki melonowate, parę brązowych bransolet z brodawkowymi występami, fragmenty zapłonek brązowych, kawałki brązu i szkła, przęśliki gliniane. Z zespołów późnorzymskich należy wymienić grób ciałopalny oznaczony nr 10/88, w którym znaleziono m. in. nożyce brązowe, nożyk z brązu, część brązowej ostrogi, kawałki szkła.

Materiały wraz z dokumentacją znajdują się w Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie.
Prace będą kontynuowane.

Szczodrowo, gm. Kościan,
woj. leszczyńskie,
st. 11

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Lesznie

Badania prowadził Zespół archeologów. Sprawozdanie opracował Marek Wróbel. Finansował WOA-K w Lesznie. Pierwszy sezon badań. Osada i cmentarzysko ciałopalne kultury łuzyckiej z IIa/1, osada kultury przeworskiej z późnego okresu lateńskiego, osada wczesnośredniowieczna z fazy B/C-C.

Stanowisko położone jest w dolinie Obry (Obrzański Kanał Południowy), na krawędzi i stoku dolinki nieistniejącego obecnie ciek. Pokrywą glebową tworzą: gleba pochodzenia torfowo-bagiennego i gliniasta w części zachodniej oraz spłaszczona bieleca w pozostałej partii. Stanowisko eksponowane jest w kierunku WS i NW. Zostało ono rozpoznane w trakcie badań powierzchniowych (AZP). Odkryto wówczas punkt osadniczy kultury przeworskiej. Obecne prace miały charakter badań ratowniczych. Prowadzono je równolegle z "robotami" melioracyjnymi, prowadzonymi przez WZIR z Leszna. Siatka rowów objęta znaczną partią stanowiska, tak że możliwe było uchwycenie jego zasięgu (wzdłuż osi WN-ES) oraz określenie dokładnej lokalizacji. Pozostałości warstwy kulturowej oraz obiekty wyodrębniono w 18 rowach - łącznie odkryta powierzchnia w części badanej ok. 14 a. Odsłonięto 42 obiekty: 8 jam i 15 grobów jamowych kultury łuzyckiej; 2 chaty i 12 jam kultury przeworskiej; 1 chata i 4 jamy wczesnośredniowieczne. Cmentarzysko zlokalizowane było w zachodnio-północnej części stanowiska - jamy tworzyły wyraźne skupienie; w bezpośrednim sąsiedztwie, w centrum stan. odsłonięto część osady - jamy gospodarcze (?). Jeden z grobów miał kamienną konstrukcję. Jedyne wyposażenie grobów stanowiła ceramika, w większości naczynia były uszkodzone w wyniku prac ziemnych. Z obiektów osadowych oprócz fr. naczyń wydobyto kości zwierzęce oraz fr. polepy (w tym fr. białonej, z klepska?). Cmentarzysko i osadę można datować na podstawie analizy ceramiki na IIa/1. W centralnej partii stan. odsłonięto także obiekty kultury przeworskiej: 2 chaty (z paleniskiem wewnątrz) oraz 12 jam określonych umownie jako gospodarcze. Z obiektów wydobyto fr. naczyń, kości zwierzęce, fr. polepy, fr. gładzika z kości, ościłkę z płaskowca. W osadzie nie stwierdzono śladów działalności hutniczej (żużel). W odległości ok. 200 m od osady odkryto pozostałości jamy o konstrukcji kamiennej, o średnicy ok. 2 m (analogicznej jak w osadach hutniczych kultury przeworskiej) interpretowanej jako piec do wypalania wapna?. Zasięg zwartego osadnictwa kultury przeworskiej wynosi do ok. 0,25 ha. Między obiektami kultury przeworskiej odsłonięto jamy wczesnośredniowieczne (w tym 1 chata) datowane na podstawie fr. naczyń na fazę B/C-C. Przyjęto, że wielkość stanowiska nie przekracza 0,5 ha (czytelność warstwy kulturowej na profilach oraz rozmieszczenie obiektów) i odpowiada zapisowi na karcie; strukturę gleby na stanowisku należałoby uzupełnić w karcie o glebę gliniastą i glebę pochodzenia torfowo-bagiennego. Pozostałe informacje dotyczące położenia, dostępności terenu oraz charakterystyki stanowiska nie uległy zmianie (o uzupełnieniu klasyfikacji chronologiczno-kulturowej wspomniano wyżej).

Materiały z wykopaliisk przechowywane są w archiwum WOA-K w Trzebnicach pod Leszmem.
Badania nie będą kontynuowane.

Szczuka, gm. Brodnica, woj. toruńskie, st. 1 - patrz wczesne średniowiecze.
Toruń, st. 23 - patrz okres wpływów rzymskich.

Wieliszew, gm. Skrzyszew,
woj. warszawskie

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Małgorzata Kamińska, przy udziale mgr Mirosławy Andrzejewskiej. Oplaka merytoryczna: doc. dr hab. Teresa Węg-

rzynowicz. Finansował KZ m. st. Warszawy. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko kultury grobów kloszowych.

Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe na polu Państwowego Kombinatoru Gospodarstw Ogrodniczych.

Prace prowadzono w przestrzeniach pozostawionych pomiędzy wykopami badanymi w sezonach 1986 i 1987, uzupełniając w ten sposób istniejące wcześniej luki.

Ogółem przebadano 475 m² powierzchni, znajdującej się w zdewastowanej w stosunkowo znacznym stopniu przez współczesne wkopy części stanowiska.

Odsłonięto 15 obiektów, w tym 7 grobów kloszowych, 4 popielnicowe, 2 jamowe oraz 2 obiekty bliżej nie zidentyfikowane, zniszczone, występujące w postaci skupisk przemieszanego materiału ceramicznego i kostnego, zlokalizowane w obrębie głębokich dołów. Obiekty były umiejscowione z reguły w żółtym piasku, na głębokości 25-50 cm od powierzchni ziemi, na zwartym podłożu gliny. Występowały one pojedynczo, oprócz 2 grobów kloszowych, stanowiących zapewne zespół pochówków jednocześnie złożonych do ziemi.

Groby swą budową nie różniły się od już poznanych na cmentarzysku, a jednocześnie powszechnych w kulturze grobów kloszowych. Stwierdzono jedynie, że w 4 przypadkach (w 2 grobach kloszowych i 2 popielnicowych), popielnica jest nakryta misą ustawioną w pozycji prawidłowej, do tej pory nie spotkanej w Wieliszewie. W grobie 29 natomiast (kloszowym) stwierdzono odwrócenie do góry dnem popielnicy i umieszczenie jej na misie. Zaobserwowano ponadto, że w niemal wszystkich grobach popielnicowych (oprócz jednego), zapewne dziecinnych, funkcję popielnic pełniły kubki zdobione ornamentem rytym.

Spśród naczyń odkrytych w bieżącym sezonie, nie odbiegających zarówno pod względem techniki wykonania, kształtu jak i zdobnictwa od ceramiki znanej już i typowej dla kultury grobów kloszowych, na szczególną uwagę zasługuje miska z obiektu 40, o starannie gładzonym, czarnych powierzchniach, wyposażona w 3 wałeczkowate uszka, zdobiona dookoła pasem płytkich dołków oraz inkrustowana trzema kołeczkami brązowymi (widoczny ślad po czwartym), ułożonymi w trójkąt. Kołeczka te zostały wyraźnie intencjonalnie wciśnięte przed wypalaniem, w miękka jeszcze glinę, w miejscu jakby przeznaczonym na czwarte uszko.

W popielnicach, z obiektów kloszowych, wśród przepalonych kości odkryto nieliczne zabytki metalowe i rogowe: w grobie 29 - szczypczyki żelazne z przyłgniętymi do nich kośćmi czaszki, w grobie 35 - fragmenty oprawki rogowej, zdobione rytymi kołeczkami z zaznaczonym środkiem, szpilę rógową o rozplaszczonej główce z dziurką w środku oraz kolistą wisiorę (?) kościany z przewierconym otworkiem, w grobach 32 i 36 - fragmenty przepalonych drucików brązowych i grudki stopionego brązu, często w postaci regularnych kuleczek.

Ponadto z całej powierzchni wykopów zebrano stosunkowo niewielką ilość materiału ceramicznego kultury grobów kloszowych oraz bardzo nieliczne fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, a także grudkę brązu luźno zalegającą w warstwie żółtego piasku, na głębokości 56 cm od powierzchni ziemi.

Badania będą kontynuowane.

Wilkowa, gm. Lubnice,
woj. tarnobrzeskie,
st. 5

Biuro Badań i dokumentacji Zabytków
w Tarnobrzegu

Badania prowadzili mgr mgr Ewa i Krzysztof Garbaczowie. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury przeworskiej. Ślady osadnictwa kultury łużyckiej.

Stanowisko odkryto w 1983 r. podczas badań AZP prowadzonych przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Wiosną 1988 r. właściciel pola, na którym zlokalizowane jest stanowisko, przekazał pracownikom BBIDZ w Tarnobrzegu fragmenty pogłębionego miecza, pochwy, grotu oraz ceramiki.

Podjęto wstępne, ratownicze badania wykopaliskowe w najbardziej zagrożonej pracami rolniczymi części pola. Założono 10 wykopów o łącznej powierzchni 101 m². Odkryto trzy, w znacznym stopniu zniszczone groby jamowe z późnego okresu przedrzymskiego. Wypełnisko tych obiektów miało zabarwienie szaro-czarne.

Grób pierwszy zawierał liczne fragmenty ceramiki oraz pozostałe drobne części uzbrojenia, wykopanego wcześniej przez właściciela pola. Grób 2 wyposażony był w dwudzielną kłamię do pasa oraz w liczne fragmenty ceramiki. Z grobu 3 wydobyto jedynie fragmenty ceramiki.

W grobach stwierdzono prawie całkowity brak kości. Znalezione tylko kilka fragmentów przepalonych kości. Pozostałe prawdopodobnie uległy zniszczeniu.

W wykopach wyeksplorowano również fragmenty ceramiki kultury łużyckiej. Materiały i dokumentacja znajdują się w BBIDZ w Tarnobrzegu.

Badania będą kontynuowane.